

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**ВЫСШАЯ СУДЕБНАЯ
ПАЛАТА
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA**

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70, Republica Moldova, MD
- 2009, tel./fax: (+ 373 22) 22 52 27, 22 15 47

Республика Молдова, MD - 2009, мун. Кишинэу, ул.
М.Когэлничану, 70 Тел./ факс. (+373 22) 22 52 27,

07.09.2012 Nr. 5S-156/12

La nr. _____ din _____

**Dlui Alexandru Tănase
Președintele Curții Constituționale
a Republicii Moldova**

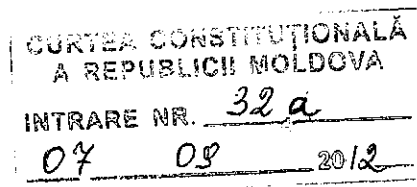
Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu art.135 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Supremă de Justiție Vă expediază alăturat Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.17 din 07.09.2012 privind sesizarea Curții Constituționale referitor la controlul constituționalității prevederilor Art. II, pct. 13 al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 153 din 05.06.2012 (Monitorul Oficial nr. 185 din 31.08.2012).

Cu respect,

**Președintele
Curții Supreme de Justiție**

Mihai Poalelungi

Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova

H O T Ă R Î R E

privind sesizarea Curții Constituționale
referitor la controlul constituționalității prevederilor

Art. II, pct. 13 al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative
nr. 153 din 05.06.2012 (Monitorul Oficial nr. 185 din 31.08.2012)

Obiectul sesizării

În temeiul Art. II, pct. 13 al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 153 din 05.06.2012 (Monitorul Oficial nr. 185 din 31.08.2012), au fost operate modificări la Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.117-119, art.946). În rezultatul modificărilor, alin. (4) și (5) ale art. 19 din Legea indicată au fost expuse în următoarea redacție:

„... (4) Urmărirea penală împotriva judecătorului poate fi pornită doar de către Procurorul General, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile Codului de procedură penală. În cazul săvârșirii de către judecător a infracțiunilor specificate la art. 324 și art. 326 ale Codului penal al Republicii Moldova, acordul Consiliului Superior al Magistraturii pentru pornirea urmăririi penale nu este necesar.

(5) Judecătorul nu poate fi reținut, supus aducerii silit, arestat, percheziționat, fără acordul Consiliului Superior al Magistraturii. Acordul Consiliului Superior al Magistraturii nu este necesar în caz de infracțiune flagrantă și în cazul infracțiunilor specificate la art. 324 și art. 326 ale Codului penal al Republicii Moldova.”

Concomitent, legislatorul a abrogat alin. (6) al art. 19 din aceeași Lege.

De la intrarea în vigoare a modificărilor legislative menționate, nu mai este necesar acordul Consiliului Superior al Magistraturii la pornirea urmăririi penale în privința magistraților pe semnele infracțiunilor prevăzute de articolele 324 și 326 ale Codului penal al Republicii Moldova, precum și pentru reținerea, aducerea silită, arestarea sau percheziționarea judecătorilor în legătură cu aceleași infracțiuni. La fel, a fost abrogată prevederea legală, potrivit căreia, judecătorul reținut, în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție administrativă, urmează a fi eliberat imediat după identificare.

Plenul Curții Supreme de Justiție consideră că Art. II, pct. 13 al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 153 din 05.06.2012 (Monitorul Oficial nr. 185 din 31.08.2012) contravin prevederilor constituționale statuate în art.6, art.116 alin.(1), (6) din Constituție și sunt pasibile de a fi declarate neconstituționale, din următoarele motive.

Cadrul juridic relevant

Conform art. 6 din Constituție, *„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”*

Potrivit art. 70 alin. (3) din Constituție, *„Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului după ascultarea sa”.*

Conform art. 81 alin. (3) din Constituție, *„Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților aleși, în cazul în care săvârșește o infracțiune”.*

Potrivit art. 116 alin. (1) din Constituție, *„Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii”.*

Articolul 17 din Legea cu privire la statutul judecătorului stabilește că, *„independența judecătorului este asigurată prin:*

- a) procedura de înfăptuire a justiției;*
- b) procedeele de numire, suspendare, demisie și eliberare din funcție;*
- c) declararea inviolabilității lui;*
- d) secretul deliberării și interzicerea de a cere divulgarea lui;*
- e) stabilirea răspunderii pentru lipsa de stimă față de judecată, judecători și pentru imixtiune în judecare cauzei;*
- f) alocarea resurselor adecvate pentru funcționarea sistemului judiciar, crearea de condiții organizatorice și tehnice favorabile activității instanțelor judecătorești;*
- g) asigurarea materială și socială a judecătorului;*
- h) alte măsuri, prevăzute de lege.”*

Argumentele sesizării

Obligația pozitivă a statului de a asigura legislativ independența puterii judecătorești, derivă atât din prevederile art. 116 alin. (1) ale Constituției, cât și din următoarele standarde juridice, care au menirea de a facilita modernizarea sistemelor de drept ale statelor organizate pe principii democratice.

Astfel, prin **Principiile fundamentale asupra independenței sistemului judiciar**, adoptate de cel de-al Șaptelea Congres al Națiunilor Unite privind **Prevenirea infracțiunilor și tratamentul infractorilor** susținut la Milano din 26 august până în 6 septembrie 1985 și avizate prin Rezoluțiile 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 decembrie 1985 ale Adunării Generale ONU, s-a proclamat că *„Independența sistemului judiciar va fi garantată de către stat și consfințită în Constituție și în legile țării. Este de datoria instituțiilor guvernamentale și de alte tipuri să respecte independența sistemului judiciar. Sistemul judiciar va decide în cauzele aflate în fața sa imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără restricții, influențe nepotrivite, stimulente, presiuni, amenințări sau interferențe, directe sau indirecte din orice parte sau pentru orice motiv.”*

Potrivit Recomandării nr. (94) 12 a Comitetului de miniștri către statele membri privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, *„puterea executivă și cea legislativă trebuie să se asigure că judecătorii sînt independenți și că nu sînt adoptate măsuri susceptibile de a pune în pericol această independență”*.

În **Recomandarea CM/Rec (2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile** s-au menționat următoarele aspecte cu privire la independența magistraților:

„3. Scopul independenței, astfel cum este prevăzut în articolul 6 al Convenției, este de a garanta fiecărei persoane dreptul fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil, având la bază doar aplicarea dreptului și fără nici o influență nepotrivită.”

„4. Independența individuală a judecătorilor este garantată de independența sistemului judiciar în ansamblul său. În acest sens, independența judecătorilor este un aspect fundamental al statului de drept.”

„7. Independența judecătorului și a justiției trebuie să fie înscrise în Constituție sau la cel mai înalt nivel legal posibil în statele membre, și să facă apoi obiectul unor cu reguli mai specifice la nivel legislativ.”

„11. Imparțialitatea și independența judecătorilor sunt esențiale pentru a garanta egalitatea părților în fața instanțelor.”

„22. Principiul independenței justiției presupune independența fiecărui judecător în parte în exercitarea funcțiilor judiciare. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare.”

„26. Consiliile judiciare sunt organisme independente, stabilite prin lege sau prin constituție, care să garanteze independența puterii judecătorești și a judecătorilor individual și care să promoveze astfel funcționarea eficientă a sistemului judiciar.”

Articolul 10 din **Carta Universală a Judecătorului**, prevede: *„Când aceasta este admisă, acțiunea civilă îndreptată împotriva unui judecător, precum și aceea în materie penală, inclusiv arestarea, trebuie efectuate în condiții ce nu pot avea drept obiect exercitarea unei influențe asupra activității judiciare a acestuia”*.

Din cele menționate, se desprinde raționamentul, conform cărui, independența judecătorească este o condiție obligatorie pentru existența statului de drept și garanția fundamentală a unui proces echitabil, iar instituirea unor proceduri speciale pentru anchetarea judecătorilor reprezintă un mecanism pentru asigurarea independenței judecătorești. Scopul autorizării prealabile a urmăririi penale în privința magistraților nu este de a împiedica ancheta, dar de a exclude orice risc de influență a judecătorului și justiției în ansamblu.

Plenul mai remarcă și faptul că independența este o premisa necesară a imparțialității și o cerință esențială pentru realizarea imparțialității. Este posibil ca un judecător să fie independent dar nu și imparțial, însă judecătorul care nu este independent nu poate prin definiție să fie imparțial.

Până la adoptarea normelor contestate prin prezenta sesizare, legislatorul, întru executarea dispozițiilor art. 116 alin. (1) și alin. (6) din Constituție, a prevăzut, în art. 19 din Legea cu privire la statutul judecătorului, un șir de proceduri, care, fiind coroborate cu prevederile art. 17 lit. c) din aceeași Lege, erau menite să înlăture abuzurile sau ingerințele capabile să periclitizeze independența și imparțialitatea magistraților, în cazul pornirii urmăririi penale, reținerii, arestării sau percheziționării judecătorilor.

Astfel, conform art. 19 alin. (4) din Legea cu privire la statutul judecătorului, **în vigoare până la operarea modificărilor contestate**, *„Urmărirea penală împotriva judecătorului poate fi pornită doar de Procurorul General, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii și al Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, al Parlamentului, în condițiile Codului de procedură penală.”*

Conform alin. (5) al aceluiași articol, *„Judecătorul nu poate fi reținut, supus aducerii silite, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau tras la răspundere penală fără acordul Consiliului Superior al Magistraturii și al Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, al Parlamentului.”*

Alin. (6) din articolul menționat stabilea că *„Judecătorul poate fi supus sancțiunilor administrative numai de către instanța de judecată, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii. Judecătorul reținut în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție administrativă urmează a fi eliberat imediat după identificare.”*

Plenul Curții Supreme de Justiție consideră că modificările operate de Parlament prin **Art. II**, pct. 13 al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 153 din 05.06.2012, sunt contrare prevederilor art. 116 alin. (1) și (6) din Constituție și periclitează serios independența sistemului judecătoresc. Plenul mai reține că, schimbarea procedurii de ridicare a inviolabilității judecătorului prin privarea Consiliului Superior al Magistraturii de competența de a stabili „existența” sau „inexistența” temeiurilor de pornire a urmăririi penale sau contravenționale împotriva judecătorului, reprezintă o ingerință inadmisibilă în garanțiile procesuale acordate magistraților în scopul asigurării independenței și imparțialității lor la exercitarea actului de justiție.

În context, Plenul menționează că Curtea Constituțională și-a expus anterior opinia asupra problemei statutului și independenței judecătorilor. Astfel, în Hotărârea nr.19 din 29.04.99 privind controlul constituționalității prevederilor art.2 alin.(2) și art. 52 din Legea bugetului pe anul 1999, Curtea Constituțională a indicat că *„este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului, în procesul adoptării unor legi noi și altor acte juridice normative”*.

Mai mult, reieșind din prevederile punctului 1.1 al Cartei Europene cu privire la statutul judecătorului, statele membre ale Consiliului Europei și-au luat angajamentul de a nu reduce sau diminua garanțiile acordate judecătorilor în scopul asigurării independenței sistemului judecătoresc.

La fel, Plenul consideră relevante reglementările legislative din alte state membre ale Consiliului Europei. Astfel, în România, Ucraina, Georgia, Bulgaria, Lituania, Estonia, state catalogate ca tinere democrații, urmărirea penală a magistraților este posibilă doar cu obținerea autorizărilor prealabile ce asigură un plus de perseverență pentru organele de anchetă și sunt menite să excludă orice pericol pentru independența justiției.

Trebuie menționat și faptul că, pe parcursul perioadei de timp în care au fost în vigoare reglementările privind solicitarea autorizărilor din partea CSM, organul de urmărire penală nu a întâmpinat dificultăți pentru a obține permisiunea de a porni urmărirea penală. Or, din informația prezentată de CSM, rezultă că demersurile Procurorului General, în majoritatea cazurilor, au fost acceptate.

În lumina prevederilor coroborate ale art. 6, art. 70 alin. (3), art. 81 alin. (3) și art. 116 alin. (1) din Constituție, Plenul Curții Supreme de Justiție mai reține și faptul că, principiul independenței puterii judecătorești este direct dependent în realizarea sa de asigurarea separației puterilor în stat. La rândul său, principiul separației puterilor în stat nu poate fi realizat autentic în situația în care puterile în stat nu sunt independente reciproc, iar interferențele dintre ele

nu se reduc doar la colaborarea prevăzută de constituție și doar în câmpul reglementărilor legale.

Anume în scopul de a asigura separarea puterilor în stat, pentru a înlătura ingerințele unei puteri în activitatea alteia și a garanta independența justiției, Constituția cuprinde norme ce prevăd instituirea unor proceduri deosebite de tragere la răspundere penală a deputaților și Președintelui Republicii Moldova, precum și norme care stabilesc că independența și imparțialitatea justiției se asigură în condițiile legii.

Prin urmare, dreptul Procuraturii de a porni urmărirea penală în privința judecătorilor fără acordului Consiliului Superior al Magistraturii nu este în spiritul art. 6 din Constituție și creează premise pentru acțiuni arbitrare și pasibile să diminueze independența și imparțialitatea judecătorilor.

Din motivele menționate, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art. 24 alin. (1), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a), art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, Plenul Curții Supreme de Justiție

H O T Ă R Ă Ș T E:

A sesiza Curtea Constituțională referitor la controlul constituționalității prevederilor art. II, pct. 13 al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 153 din 05.06.2012 (Monitorul Oficial nr. 185 din 31.08.2012).

Președintele
Curții Supreme de Justiție

 Mihai Poalelungi

Chișinău
07.09.2012
Nr. 17